

Յ Ո Ւ Յ Ա Կ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՆՈՐ ՍՏԱՅՎԱԾ ԶԵՆԱԳՐԵՐԻ*

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Յի (մեծ ծաղկագրեր—Ն. Մ.) Քրիստոսի ծառայ Տէր Եփրեմ Կաթողիկոս (15 մմ. երկարությամբ մեծ երկաթագրեր, ապա ամբողջ տեքստը մանր նոտըրգրով—Ն. Մ.) ամենայն Հայոց, և Մայրագոյն Պատրիարք Աստուածայնոյ և Առաքելական Եկեղեցւոյ Քրիստոսի, նաև յուսակերտ և երկնամասն մեծի Աթոռոյս սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի: Քահանայապետական բազմապատիկ օրհնութեամբ և առատագոյն սիրով ամենատարբեր Հոգւոյն Աստուծոյ մատուցանեմք զկենդանարար սուրբ ողջոյն Քրիստոսական ամենաքարեպաշտ նախածանօթ սիրելեացդ մերոց և յատուկ երախտաւոր և բարերար հարազատ որդւոցդ սրբոյ Լուսաւորչին և մայր Աթոռոյ նորա, որք կայք պանդխտացեալ ի զանազան քաղաքս և ի գաւառս Հնդկաստանու արժանապատի մաքրագործ Քահանայից Ասագաց և Երկրորդաց, և բոլոր հոգևորական դասուց, պայծառափայլ ազգաւեր և բարեւեր: Իշխանաց, պատուելի Հոգաբարձուաց, հաւատարիմ Գանձապետաց և Երիցփոխաց, հանճարեղ վայելչագործ բարեպաշտու և ազնուա..... Տիկնաց և Տանտիկնաց օրհնեալ Ժողովրդոց մեծաց և փոքունց, արանց և կանանց, ծերոց և տղայոց և ամենայն չափու և հասակի խնդալ ի Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս յոյսն ամենայն հաւատացելոց:

Ծնորդք, սէր, ողորմութիւն, խաղաղութիւն և ամենաքաղցր մարդասիրութիւն սրբոյ Երրորդութեանն՝ հանդերձ մայրական շնորհօք միածնաէջ սրբոյ Ա-

թոռոյս և փրկագործ զօրութեամբ քրիստոսամոլի կենսահրաշ սրբոյ Գեղարդեանն և շնորհաբաշխ Աջոյ սրբոյ Լուսաւորչին, և շնորհատու դամբարանաց սրբոց Հոփսիմեանց և Գայիանեանց կուսանացն, և ամենայն սքանչելարողիս Մասանց և Սրբութեանց՝ որք աստանօր, բազմազեղ առատութեամբ ծաւալեսցի ի վերայ հոգւոց և մարմնոց ձեր ամենեցուն, և ընդ ձեզ քնակեսցի յափտեան, և շնորհազարդ փայլմամբ փայլեցուցէ զձեզ ամենայն յաջողութեամբ բարեաց, ամեն:

Որոց և գիտութիւն լիցի, զի բազմադիմի երախտիք ձեր և երանելի նախնեաց ձերոց՝ որ յաղագս պայծառագարդութեան հաւատոյ մօրն ձեր յուսոյ երկնամասն տաճարին Աստուծոյ սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի՝ իրաւի, յորդորեն զմեզ հաճապազ բոլոր միաբանութեամբ յիշել յաղօթս մեր գյատուկ երախտաւորսդ և զբարերարսդ հանդերձ անդադար օրհնութեամբ, որպէս և գրեալ իսկ է՝ յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի: Ապաքէն և յայսմ նեղութեան ժամանակի մերում վերստին զձեզ միայն յոյս ունելով յետ Աստուծոյ, հրաւիրեմք յօգնականութիւն մեզ յաղագս նորոգութեան Աստուածակերտ սրբոյ Գահիս Քրիստոսի, և երից հրաշակերտ վանացն սրբոյն Հոփսիմեայ և Գայիանեայ և Ծղդակաթին. քանզի ի ժամանակս պատերազմական խռվութեանցն հիւսիսացնոցն ընդ պարսից՝ յիշեալ երեք սուրբ վանքն և մանաւանդ Գլուխն և Մայրն սոցա և համայն Եկեղեցեաց և վանորէից Հայաստանեայց՝ սրբոյ Կաթողիկէն Էջմիածնին՝ թէ յորպիսի աւերութիւն և յանշարտութիւն հասին յամենայն դիմաց, արդարն չեմք բաւական ընդ գրով արկանել. ուստի զամենայն ի բաց թողեալ, զաղէտս զայս միայն յայտնել ձեզ սակաւութիւն ի դէպ վարկանիմք, զի տանիքն սրբոյ Աթոռոյս՝ որք ամ ընդ ամէ անխափան ձիթեալ լինէին, և յամս քանիս ընդ որում ի պատճառս պատերազմական խռվութեանցն, անխնամ էին մնացեալ և չէին ձիթեալ, և մանաւանդ բազմութիւնք զօրաց ևս ելեալ ի տանիսն, ի ձմերային եղանակին վասն սատիկ ցրտութեանն յաւուրս քանիս հոռի էին վառեալ ի տեղիս տեղիս, վասն որոյ թէ ի պատճառս այնպէս ամս քանիս անխնամ մնալոյն, և թէ զօրացն հոռի վառելոյն, և

* Ծարունակված «Էջմիածին» ամսագրի 1964 թվականի № № Ը-Թ-ից, ԺԲ-ից, 1965 թվականի № № Ը-Ժ-ից, 1968 թվականի № Է-ից, 1970 թվականի № № Դ-Ե-ից, Ժ-ից, ԺԲ-ից, 1971 թվականի № № Ե-Ը-ից, ԺԱ-ԺԲ-ից, 1972 թվականի № № Ա-Բ-ից, Դ-ից, 1973 թվականի № № Ա-Գ-ից, Ը-ից, 1974 թվականի № № Գ-ից, Է-Ը-ից, 1975 թվականի № № Ա-ից, Գ-ից, ԺԱ-ԺԲ-ից, 1976 թվականի № № Բ-Ե-ից, Է-Թ-ից, ԺԲ-ից, 1977 թվականի № № Գ-Ժ-ից և 1978 թվականի № Ա-ից:

թէ քաղիքն փութի գողոյն՝ գրեթէ երեսը տանեացն լաւին էին դարձեալ: Իսկ ի գայն մեր ի սուրբ Աթոռս, թէպէտ մինչև ջաշատ կարամիթով և այլ հմարիւր կարողացաւ անցուցանել, բայց շերմութիւն արեգակեան և ցրտութիւն եղանակի ձմեռանն հետզհետէ անպիտան արարին և գայն ամենայն հնարս, վասն այտորիկ այժմ այնքան խախտեալ է տանիքն սրբոյ Գահին, մինչև առատօրէն անցանել անձրեաց ի ներքո Տաճարին, և խանգարել զսակեւար գեղեցիկ ծաղկանցն և պատկերացն զվաղելչութիւն և զպայծառութիւն, որովք թէպէտ ի յառաջնումն ևս զարդարեալ էր, բայց յետոյ հոգեկոյս Երբայնակատար Դուկա Կարողիկոսն ի վերուստ մինչև ի խոնարհ յով վաղելչապէս զարդարեալ ետ տակեկար գեղեցիկ ծաղկօք և խորհրդական պատկերօք ի պայծառութիւն երկնամաշտէ մայր սուրբ Աթոռոյն, և ի յիշատակ պարծանս հաճօրէն ազգի հաղոց. իսկ այժմ յաղագս յիշեալ պատմաւորացն խանգարեալ են ամենայն ծաղկունք և պատկերք վաղելչութեան արար, և հետզհետէ մերձ են ջնջիլ և անհետ լինիլ իսպառ, մինչև ճմել արդարեւ զսիրտն ամենայն բարեպաշտ տեսողաց և լսողաց:

Վասն որոյ ի խոհուրդ մտեալ, զրազմակերպ պալատութիւնս, մեր ի բաց թողար, և յախտնական յիշատակ մնալի նորոգութեանն սրբոյ Տաճարին Աստուծոյ միայն ուշ եղեալ, զյատկացեալ և զուստն պատուական օրհնեալ ազգոյ ջողալեցոց առ այն ապատեան և ապաւն մեզ կալար: Իրաւի, գիտեմք թէպէտ զի որպէս ամենայն Ազգ մեր մանաւանդ եղեալքն ի տէրութիւն Հագարացոցն որդրմելի են լսալ զամազան մեղակութեամբ, հեզմալս և հոյք սիրելիք մեր ևս չէր առանց ներութեան ի վշտաբեր ժամանակիս յայմիկ, բայց վերստին զյոյս մեր առ ձեզ ձգելով յետ Աստուծոյ, զօգնութիւն ի ձեզ միայն խնդրել արժան համարեցար:

Որոյ վասն անա յատկապէս իմտաւիանի կարգեալ զարգելի Կրթանէ Արքեպիսկոպոս ճախածաւոր սիրելին ձեր և հոգեմէն հարազատ որդեակն մեր առաքեցար աշուտ օրհնամատոյց կոնդակա առ յատուկ երախտաւորաց և բարերարոյ մեր: Ապաքեմ որեմն աղաչեմ զամենեւեանն զձեզ գրովն Քրիստոսի, զի իւրաքանչիւրք ի ձեզ, արք և կամայք, մեծք և փոքունք, առ հասարակ բոտ չափու կարողութեան ձերում վստեալ Աստուածամանոյ բարեաշտութեամբ և ճշմարիտ ճնողասիրութեամբ ժամանեցիք մեզ յօգնութիւն վասն այնպիսի բազմաձախ գործառնութեանց իւրոց, որոց ամենից ծախսն՝ թէ նորոգութեան տանեացն, թէ ծաղկել տալոյն, թէ խկելոյալ կապելոյն և թէ այլն՝ բոտ նկատողութեան հմուտ ճարտարապետացն՝ լինելոց է աւելի քան հարիւր հազար հոսի. թողում ասել և զծախսն՝ որք յաղագս նորոգութեան յիշեալ երկից սուրբ վանացն: Դաս որպէս բոլոր աշխարհի, նոյնպէս և ձեզ յայտնի և յատկեան, թէ սուրբ Աթոռս ի բազում ժամանակս որքան ճախորդութիւն կրեաց, և յոր աստիճան տներութեան և պալատութեան եմաս յաւնեացն զիմաց թէ բոտ հոգնորից և թէ շատ մարմ-

նաւորին, այժմ բոտ հոգնորին վաղելչացեալ է թէպէտ և որ քան զոր ունի վաղելչանալ շնորհօքն Աստուծոյ զեր քան զատաշինն, բայց բոտ ժարմնութիւն իսպառ դադարեացեալ գոյով, անշքացեալ է բանեացն կուտ, մինչ զի և ամենայն կատարարութեանց զհոգսն և զգիտոյսն պարտաք հոգամք և կատարեմք, որպէս լաւ ևս կարէ պատմել ձեզ ի բերան յիշեալ Կրթանէ Արքեպիսկոպոս սիրելին մեր, ուստի նկատելով ի հարկն փութապէս նորագելոյ սրբոյ Տաճար, յայտնիս պալատատր ժամանակի մերում հարկադրեալ լինեմք, զի ի սկզբան օարձանս ներկայ ամի՝ վերստին բաւական սպասու մեր առնոյ և սկիզբն առնել շինութեան և նորոգութեան սրբոյ Տաճարին մինչև հասցէ ալ առ մեզ ձեր օգնականութեան նուիրքն, որովք կարող լիցուք հաստեցանել ալ զնոյն պարտաւ: Եւ այս սակս վաղվադեմ սկիզբն առնելոյ, զի եթէ աւելի յետագոյսին լիցի, գրեթէ իսպառ ունի թակտի և խանգարիլ, և յայնժամ մի ծախս լինելոց է երկնապատկի և տապաւնի, իսկ որ յառաջ նորոգելովն՝ համարեալ թէ նոր ի նորոյ ունի կանգնել սուրբ Տաճարն ի յախտնական յիշատակ ձեզ և որդոց ձերոց հաստատուն արձանագրութեամբ պանծալի անուանց իւրաքանչիւր նուիրողաց զնուրս օգնականութեան:

Ջաշատիկ գիտելով ձեր փորք ի շատէ, մի յապաղեսիք որեմն սիրելիք օգնական լինիլ մեզ առ նոյն ջերմեանոյ նուիրօք ձեռովք, զորս և յանձնեալիք միամտութեամբ ի ձեռս Կրթանէ Արքեպիսկոպոս հարազատ Որդեկին մերոյ, որ անկորուստ եւանակա ունի հաստեցանել մեզ ալ ոչ անազան:

Իսկ մեր աղօթս առնեմք բոլոր միաբանութեամբ, զի ամենաբարին Աստուած գրեցէ զբարի անուանս ձեր ի դպրութեան կենաց և զյիշատակութիւն ձեր և որդոց ձերոց և ամենայն ազգի և ազգատոմի ձերոյ պահեսցէ հաստատուն մինչև ցկատարած աշխարհի ի պարծանս սրբոյ Լուսաւորչին և մայր Աթոռոյ նորա և մեր և ամենայն ազգի և եկեղեցոյ Հայաստանաց, և զհոգիս երանելի ճախնեաց ձերոց և ամենայն հին և նոր նշխարեցոցն յուսացարդեալ պաակեսցէ յերանաւտ կեանս յախտեմից բնոյ սուրբս և բնոյ սիրելիս անուան իւրոյ: Ողջ լերուք և շնորհք Տեառն Աստուծոյ երկից բնոյ ձեզ և բնոյ ամենայն ձերայինսն միշտ, ամեն:

Վասն ձեր Աղօթարար
Եփրեմ Կարողիկոս

(Այս վերջին հինգ բառերը գրված են կոնդակի պատվիրատու Եփրեմ Կարողիկոսի ձեռքով):
Շամի Տեառն 1815, օգոստոսի 30: Ի սուրբ Կարողիկէն Էջմիածին:

ՀԵՐԱՏԱՅԱԿՐՈՒԹՅՈՒՆ

(Կոնդակի վերին մասում կա ձվաձև փոքրիկ մի կնիք, 3×1.5 սմ, չափերով, որի վրա հաղիվ բնութագրում են նետնայլ բառերը)

«..... գրական բանագրանց:

(Շարունակելի)

